

Justitsministeriet

14. juni 2005

POLITIAFDELINGEN

Polititorvet 14
1780 København V

Telefon: 3314 8888
Telefax: 3343 0006

E-mail: rpcha@politi.dk
Web: www.politi.dk

I regeringsgrundlaget fra februar 2005 er der lagt op til en strammere kurs over for den organiserede gruppekriminalitet.

Under henvisning hertil har Justitsministeriet ved skrivelse af 18. marts 2005 anmodet Rigspolitiet om inden udgangen af juni måned 2005 i regi af Styregruppen vedrørende efterforskningsstøttecentre samt grænseoverskridende, organiseret kriminalitet at udarbejde en strategi for en forstærket indsats mod de kriminelle netværk og grupperinger, der begår alvorligere kriminalitet.

Endvidere har Justitsministeriet anmodet om en redegørelse for foranstaltninger af navnlig forebyggende og kriminalpræventiv karakter, som kan iværksættes over for grupper af yngre personer, der giver anledning til uro og utryghed i lokalområder.

I den anledning sendes vedlagt en strategi for en forstærket indsats mod de kriminelle grupper og netværk, der begår alvorligere kriminalitet, tillige med en redegørelse for foranstaltninger af navnlig forebyggende og kriminalpræventiv karakter, som kan iværksættes over for grupper af yngre personer, der giver anledning til uro og utryghed i lokalområder.

Såvel strategien som redegørelsen er tiltrådt på et møde i Styregruppen vedrørende efterforskningsstøttecentre samt grænseoverskridende, organiseret kriminalitet og udsendt til politikredsene ved en rundskrivelse af d.d. Der henvises i den forbindelse til vedlagte kopi af rundskrivelsen.

Med venlig hilsen

Torsten Hesselbjerg
rigspolitichef

14. juni 2005

POLITIAFDELINGEN

Polititorvet 14
1780 København VTelefon: 3314 8888
Telefax: 3343 0006E-mail: rpcha@politi.dk
Web: www.politi.dk

Strategi for en forstærket indsats mod de kriminelle grupper og netværk, der begår alvorligere kriminalitet

Indhold:

Resumé	1
1. Situation	3
2. Mål	4
3. Indsats	4
3.1. <i>Samfundsmæssig mobilisering</i>	4
3.2. <i>Proaktiv og efterretningsbaseret politiindsats</i>	5
3.3. <i>Intensiv og målrettet efterforskning</i>	6
3.4. <i>Gå efter pengene</i>	8
3.5. <i>Massiv og sammenhængende myndighedsindsats</i>	8
3.6. <i>Systematisk kontrol</i>	9
3.7. <i>Hurtig og konsekvent retshåndhævelse</i>	9
4. Gennemførelse og anvendelse af ressourcer	10
5. Koordination og opfølgning	10

Resumé

Den hidtidige rockerindsats tilpasses og udvides til at omfatte de grupper og netværk, der begår alvorligere kriminalitet, og som er ved at overtage en del af rockernes traditionelle profitområder.

Den forstærkede indsats tager sigte på såvel kriminalitetsbekæmpelse som en samfundsmæssig imødegåelse af de kriminelle grupper og netværk bl.a. med det formål at begrænse tilgangen til de kriminelle grupper og netværk samt sikre en generel afstandtagen fra disse miljøer.

Via politiets systematisk landsdækkende indsamling, bearbejdning og analyse af oplysninger fra relevante miljøer og nationale samt internationale samarbejdspartnere m.v. udpeges konkrete mål for en intensiv og målrettet politimæssig efterforskning.

Den politimæssige efterforskning gennemføres i politikredsene bl.a. i fælles efterforskningshold med deltagelse af Rigspolitiet og under anvendelse af de lovgivningsmæssige og efterforskningsmæssige muligheder i videst muligt omfang.

Udbytte af strafbart forhold søges systematisk opsporet, beslaglagt og konfiskeret.

De positive erfaringer fra rockerindsatsen med en bredspektret indsats, der inddrager alle relevante myndigheder, herunder med henblik på kortlægning af økonomiske og skattemæssige forhold, der kan give anledning til andet end strafferetlige sanktioner, anvendes også i relation til de grupper og netværk, som omfattes af denne forstærkede indsats.

Der gennemføres tillige en systematisk ordens- og kontrolmæssig indsats i forhold til de relevante grupper og netværk. I denne forbindelse skal der konsekvent skrives ind, hvis der konstateres lovovertrædelser. Den systematiske ordens- og kontrolmæssige indsats har til formål dels at gøre det uattraktivt at have tilknytning til miljøet, dels at sikre politiet et indgående kendskab til de relevante miljøer, som gør det muligt at udpege mål for konkrete efterforskninger. Hash-klubmiljøet gøres til genstand for en intensiv politiindsats.

Retshåndhævelsen overfor de kriminelle grupper og netværk søges gennemført med den fornødne hurtighed og konsekvens ved bl.a. fængsling og straffuldbyrdelse.

Politikredsene, regionspolitikredsene og Rigspolitiet skal i forbindelse med gennemførelsen af den forstærkede indsats indsætte de fornødne ressourcer, herunder således at politiet i fornødent omfang iværksætter efterretningsbaseret og proaktiv efterforskning.

Styregruppen vedrørende efterforskningsstøttecentre samt grænseoverskridende, organiseret kriminalitet koordinerer og følger op på den forstærkede indsats.

1. Situation

Side 3

Fra rockermiljøet udspringer alvorlig og organiseret kriminalitet. Der er i denne forbindelse udarbejdet en handlingsplan, som er tiltrådt af justitsministeren¹.

Det er opfattelsen, at handlingsplanen fra 2002, der bl.a. er blevet understøttet af lovgivningsmæssige initiativer (ændring af retsplejeloven m.v.) og en af Justitsministeriet udarbejdet vejledning om myndigheders adgang til at udveksle oplysninger i den koordinerede myndighedsindsats over for rockernes kriminalitet, har vist sig som et velfungerende og resultatgivende grundlag for myndighedsindsatsen.

Det er ligeledes vurderingen, at rockermiljøet aktuelt dels føler sig trængt af den intensiverede myndighedsindsats, herunder både den politimæssige indsats med henblik på strafforfølgning og den øvrige indsats med henblik på en generel samfundsmæssig imødegåelse af rockermiljøet, dels føler sig trængt af andre kriminelle grupper og netværk. Det er i den sammenhæng konstateret, at der fra visse grupper og netværk, primært grupper bestående af unge mænd med anden etnisk oprindelse end dansk, udspringer kriminalitet, der i sin art og karakter er sammenlignelig med den profitmotiverede kriminalitet, der traditionelt har knyttet sig til rockermiljøet.

Kriminalitetens profitmotiv medfører, at der opstår en vis intern konkurrence mellem de kriminelle grupper og netværk. I den forbindelse er der konstateret konflikter, ofte af særdeles voldelig karakter og under anvendelse af våben, mellem forskellige grupper bestående primært af unge mænd med anden etnisk oprindelse end dansk, dels konflikter mellem på den ene side rockermiljøet og på den anden side grupper bestående primært af unge mænd med anden etnisk oprindelse end dansk.

Om end der er mange lighedspunkter mellem rockermiljøet og andre kriminelle grupper og netværk, der begår alvorligere kriminalitet, herunder i forhold til den voldsaura og det samarbejde med kriminelle i udlandet, der præger miljøerne, bør der som led i den politimæssige indsats tages højde for grupperingernes forskellighed, særligt for så vidt angår organisation og kultur.

I forhold til grupper bestående primært af unge mænd med anden etnisk oprindelse end dansk skal det fremhæves, at deres adfærd i nogle tilfælde er af særdeles hensynsløs og rå karakter. I lighed med rockermiljøet – og endda i endnu højere grad – udnyttes den voldsaura, der omgiver grupperne, i kriminel sammenhæng.

¹ Plan for intensiveret indsats mod den kriminalitet og de ordenspolitimæssige problemer m.v., der udspringer af rockermiljøet, er udsendt til samtlige politikredse ved Rigspolitiets rundskrivelse af 25. september 2002. Planen samt statusredegørelser for indsatsen i henhold til planen er tilgængelige via www.politi.dk.

Hertil kommer, at det i øvrigt kan være vanskeligt for myndighederne at få indblik i de relevante miljøer, hvorfra problemerne udspringer, på grund af kulturforskelle, sproglige barrierer m.v.

2. Mål

Det er hensigten, at den hidtidige rockerindsats tilpasses og udvides til at omfatte de kriminelle grupper og netværk, som er ved at overtage en del af rockernes traditionelle profitområder.

Den forstærkede indsats gennemføres på en måde, der sikrer, at politiet fortsat opfattes som retfærdigt og ikke-diskriminerende.

For så vidt angår rockermiljøet bemærkes, at der fortsat udspringer massiv kriminalitet og andre samfundsmæssige problemer fra dette miljø. Indsatsen i relation til rockermiljøet vil derfor fortsætte på det grundlag, som følger af handlingsplanen fra 2002. Det bemærkes i den forbindelse, at den politimæssige ressourceanvendelse i relation til rockermiljøet løbende justeres i overensstemmelse med problemernes omfang og karakter.

3. Indsats

3.1. Samfundsmæssig mobilisering

En effektiv indsats mod kriminelle grupper og netværk er ikke en opgave, der kan løses ved en isoleret politiindsats. Den politimæssige indsats må nødvendigvis suppleres med andre initiativer, således at indsatsen bliver bredspektret og inddrager alle relevante myndigheder og organisationer m.v.

Politiet skal derfor arbejde for en bredt funderet samfundsmæssig indsats, herunder særligt med det formål at imødegå tilgangen til de kriminelle grupper og netværk samt sikre en generel afstandtagen fra disse miljøer.

Den samfundsmæssige mobilisering med henblik på at isolere de kriminelle grupper og netværk gennemføres i dialog og samarbejde med de dele af det omgivende samfund, der har berøring med og indsigt i de relevante miljøer. Dette gælder bl.a. foreninger, erhvervsdrivende og især de dele af nattelivet, hvor de kriminelle grupper og netværk færdes.

Alle, der ligger inde med oplysninger af betydning for den politimæssige indsats mod de kriminelle grupper og netværk, bør opfordres til at henvende sig til politiet, og der bør om nødvendigt træffes passende foranstaltninger med henblik på at sikre, at oplysningerne kan videregives til politiet, uden at kildens identitet afsløres.

3.2. Proaktiv og efterretningsbaseret politiindsats

Side 5

Traditionel efterforskning, der tager udgangspunkt i en konkret anmeldelse til politiet, er sjældent tilstrækkelig i forhold til den kriminalitet, der udøves af de grupper og netværk, som omfattes af denne strategi.

Den efterforskningsmæssige indsats må derfor tilrettelægges således, at politiet proaktivt - d.v.s. uden at afvente konkrete anmeldelser - kan iværksætte efterforskning i relation til den kriminalitet, der udspringer fra de relevante grupper og netværk.

Det er vigtigt, at politiet er velinformeret om de kriminelle netværk for derved at muliggøre en proaktiv indsats, som i højere grad end traditionel (reaktiv) efterforskning tager sigte på ikke blot at afdække kriminelle aktiviteter, men også at modvirke kriminaliteten, idet efterforskningen typisk vil være fremadrettet og tidsmæssigt foregå parallelt med kriminalitetens udvikling.

Med henblik på at tilvejebringe grundlaget for en proaktiv og efterretningsbaseret politiindsats er der efter drøftelser i styregruppen vedrørende efterforskningsstøttecentre samt grænseoverskridende, organiseret kriminalitet² iværksat systematisk landsdækkende politimæssig monitoring - d.v.s. en systematisk indsamling, bearbejdning og analyse af relevante oplysninger - inden for følgende områder:

- Kriminelle grupper og netværk, der begår alvorligere kriminalitet, herunder rockermiljøet.
- Narkotikakriminalitet.
- Kvindehandel.
- Smugling af højt beskattede varer.
- Pengefalsk.
- Voldelige overfald på ansatte i kriminalforsorgen m.v.

Som led i den systematiske indsamling, bearbejdning og analyse af oplysninger er der etableret regionale efterforskningsstøttecentre (REC) i landets syv regionspolitikredse (Ålborg, Århus, Haderslev, Odense, Slagelse, København og Bornholm). De regionale efterforskningsstøttecentre er sammenkoblet i et særligt IT-miljø med Rigspolitiets nationale efterforskningsstøttecenter (NEC).

Den systematiske landsdækkende politimæssige monitoring indebærer, at det påhviler politikredsene at indberette samtlige relevante oplysninger inden for de nævnte områder til efterforskningsstøttecentre, hvor oplysningerne bearbejdes

² Rigspolitichefen er formand for styregruppen vedrørende efterforskningsstøttecentre samt grænseoverskridende, organiseret kriminalitet, der i øvrigt består af rigsadvokaten, politidirektøren og 1. vicepolitidirektør i København, de seks øvrige regionspolitiledere, statsadvokaten i Viborg, formanden for Politimesterforeningen, politimesteren i Glostrup, formanden for Politilederforeningen samt politimesteren i Rigspolitiets Politiafdeling.

og suppleres med oplysninger fra andre kilder og myndigheder, f.eks. ToldSkat samt internationale samarbejdspartnere.

Side 6

Den etablerede monitoringsstruktur gør det muligt at erkende mønstre og sammenhænge i kriminaliteten og blandt de kriminelle.

Rigspolitiets opgave er at analysere de foreliggende oplysninger bl.a. med henblik på at identificere grupper og netværk, som udøver alvorlig kriminalitet, herunder særligt grænseoverskridende, organiseret kriminalitet, og at bidrage til udpegnin-gen af de primære efterforskningsmæssige mål, jf. afsnit 3.3.

Det bemærkes i den forbindelse, at ændringen af retsplejeloven, der blev gennemført i 2003³, bl.a. giver bedre muligheder for at politiet kan modtage informationer, der er af betydning for en effektiv bekæmpelse af organiseret kriminalitet, herunder i form af bedre muligheder for at anvende meddelere⁴ og gennemføre agentvirksomhed. De lovgivningsmæssige rammer skal udnyttes i fuldt omfang som led i denne strategis gennemførelse.

3.3. Intensiv og målrettet efterforskning

I samarbejde mellem Rigspolitiet og de berørte politikredse udarbejdes oplæg til konkrete efterforskninger.

Med henblik på gennemførelse af den konkrete efterforskning kan der etableres fælles efterforskningshold med deltagelse af Rigspolitiet og relevante politikredse. I denne forbindelse sker der en videreførelse af erfaringerne med den særlige efterforskningsenhed, Rocker Task Force, der blev etableret i forbindelse med det voldelige interne opgør mellem Hells Angels og Bandidos i midten af 1990'erne.

De fælles efterforskningshold forestår - under ledelse af vedkommende politikreds - gennemførelsen af den konkrete efterforskning, og Rigspolitiet vil i den forbindelse stille særlig ekspertise til rådighed for de fælles efterforskningshold, herunder med henblik på anvendelse af moderne teknologi og tolkning m.v. som led i efterforskningen.

Efterforskning rettet mod de kriminelle grupper og netværk, der begår alvorligere kriminalitet, vil typisk kræve benyttelse af avancerede efterforskningsteknikker, herunder f.eks.

- indgreb i meddelelshemmeligheden, f.eks. telefon- og rumaflytninger,
- langvarige observationer (skygninger),
- politimæssig infiltration af relevante miljøer (anvendelse af meddelere og agenter),

³ Lov nr. 436 af 10. juni 2003 om ændring af straffeloven og retsplejeloven (Bekæmpelse af rockerkriminalitet og anden organiseret kriminalitet).

⁴ Jf. herved Rigsadvokatens meddelelse 2/2005 af 9. marts 2005 om retningslinier vedrørende meddelere samt Rigspolitichefens rundskrivelse af samme dato om samme emne.

- gennemførelse af grænseoverskridende kontrollerede leverancer og
- såkaldte hemmelige ransagninger,

ligesom det må forventes, at det vil være nødvendigt at iværksætte vidnebeskyttelsesprogrammer m.v.

Rigspolitiet yder i den forbindelse den berørte politikreds støtte til efterforskningen, herunder i form af operativ analyse og efterforskningsmæssig bistand samt koordinering, bl.a. i forhold til udførelse af særlige efterforskningskridt, jf. ovenstående, samt gennemførelse af vidnebeskyttelsesprogrammer og særligt farlige eller vanskelige anholdelser m.v.

De regionale efterforskningsstøttecentre kan tilsvarende bistå politikredsene i vedkommende politiregion med analyser m.v. i relation til regionale kriminalitetsproblemer. Inden for de enkelte politiregioner er der endvidere indgået aftaler om efterforskningsmæssigt samarbejde

I forhold til udlandet bemærkes, at Rigspolitiet er bindeleddet mellem dansk politi og det internationale politisamarbejde, herunder det nordiske samarbejde mellem politi- og toldmyndigheder (PTN – Politi- og toldsamarbejdet i Norden), Østersø task-forcen vedrørende organiseret kriminalitet, Schengen-samarbejdet, Europol og Interpol. Det skal i denne sammenhæng fremhæves, at det i forbindelse med efterforskning af kriminelle grupper og netværks grænseoverskridende aktiviteter er vigtigt at udnytte det internationale politisamarbejdes muligheder, herunder gennem udveksling af oplysninger med udenlandske politimyndigheder samt etablering af internationale analyse- og efterforskningshold.

Opmærksomheden henledes i øvrigt særligt på, at en forbindelsesofficer fra svensk politi og told er tilknyttet Rigspolitiets nationale efterforskningsstøttecenter, og at forbindelsesofficeren efter omstændighederne vil kunne formidle samarbejde med svenske myndigheder bl.a. med henblik på afdækning af økonomiske, skatte- og afgiftsmæssige samt bopælsmæssige forhold, der kan have betydning for gennemførelsen af konkrete undersøgelser og efterforskninger her i landet.

Som led i den politimæssige indsats mod grupper og netværk, der begår alvorligere kriminalitet, kan det være relevant at afdække udenlandske kontakter og samarbejdspartnere, bl.a. ved at følge visse enkeltpersoners rejseaktiviteter og -mønstre. På denne baggrund bør bl.a. Schengen-konventionens muligheder for - via registreringer i Schengen-informationssystemet - at gennemføre diskrete overvågninger og målrettede kontroller i udlandet bringes i anvendelse i alle de tilfælde, hvor det skønnes relevant.

3.4. Gå efter pengene

Side 8

De grupper og netværk, der begår alvorligere kriminalitet, er oftest motiveret af profit.

Det bør derfor indgå som en integreret del af den forstærkede indsats overfor de kriminelle grupper og netværk, at politiet systematisk forsøger at afdække strafbart udbytte med henblik på beslaglæggelse og konfiskation.

Opmærksomheden bør i den forbindelse særligt være rettet mod kreditkortoplysninger, herunder i forhold til udenlandske kreditkort, væxel- og overførbilag, køb og salg af visse formuegoder samt andre mistænkelige økonomiske transaktioner, hvor alle relevante spor bør følges op i forhold til bl.a. udenlandske myndigheder og med bistand fra statsadvokaten for særlig økonomisk kriminalitet og de told- og skatteeksperter, der er tilknyttet Rigspolitiets nationale efterforskningsstøttecenter.

3.5. Massiv og sammenhængende myndighedsindsats

Sideløbende med bestræbelserne på at gøre strafferetligt ansvar gældende over for personerne i de kriminelle netværk og grupper skal der også administrativt søges gennemført en massiv myndighedsindsats.

Som led i indsatsen over for rockermiljøet er der indhøstet særdeles gode erfaringer med en bredspektret indsats, der inddrager alle relevante myndigheder, herunder med henblik på samarbejde om kortlægning af bl.a. økonomiske og skattemæssige forhold.

Erfaringerne fra rockerindsatsen skal videreføres i forhold til andre kriminelle netværk og grupper, herunder f.eks. også i forhold til proforma-flytninger og uretmæssig anvendelse af biler, der er registreret i udlandet.

Der henvises i øvrigt til Justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 12. november 2003, der indeholder vejledning om myndigheders adgang til at udveksle oplysninger som led i den koordinerede myndighedsindsats over for rockernes kriminalitet. De legale rammer for udveksling af oplysninger bør anvendes i fuldt omfang.

Rigspolitiet vil i denne sammenhæng fortsætte samarbejdet med Told- og Skattestyrelsen. Som led i dette samarbejde er personale fra Told- og Skattestyrelsen tilknyttet Rigspolitiets nationale efterforskningsstøttecenter.

3.6. Systematisk kontrol

Der gennemføres en systematisk ordens- og kontrolmæssig indsats overfor de relevante grupper og netværk. I denne forbindelse skal der konsekvent skrives ind, hvis der konstateres lovovertrædelser, bl.a. således at gerningsmænd søges vare-tægtsfængslet, hvis der er grundlag herfor.

Det bemærkes, at der i forbindelse med det interne voldelige opgør blandt rocker-grupper i midten af 1990'erne blev indhøstet gode erfaringer med at foretage systematiske visitationer og ransagninger med henblik på beslaglæggelse af våben.

Hvis situationen tilsiger det som led i den forstærkede indsats overfor kriminelle grupper og netværk, f.eks. fordi der pågår interne opgør mellem konkurrerende grupper, bør der i videst muligt omfang foretages systematiske visitationer og ransagninger i henhold til politilovens og retsplejelovens regler.

Den systematiske ordens- og kontrolmæssige indsats har til formål dels at gøre det uattraktivt at have tilknytning til miljøet, dels at sikre politiet et indgående kendskab til de relevante netværk bl.a. med det formål at give politiet mulighed for at udpege mål for konkrete efterforskninger.

Der er ofte tætte forbindelser mellem hashklub-miljøet og kriminelle grupper og netværk, der begår alvorligere kriminalitet. Hashklub-miljøet bør derfor i hele landet være genstand for en intensiv politiindsats med det sigte, at hash-klubberne systematisk registreres og søges lukket hurtigst muligt – om nødvendigt under anvendelse af de særlige lovgivningsmæssige muligheder på området.

3.7. Hurtigt og konsekvent retshåndhævelse

Erfaringerne viser, at en hurtigt og konsekvent retshåndhævelse er af afgørende betydning for den kriminalitetsforebyggende og -bekæmpende indsats.

Den retshåndhævende indsats overfor kriminelle grupper og netværk, der begår alvorligere kriminalitet, bør derfor være præget af hurtighed og konsekvens, bl.a. således at konkrete sager søges fremmet mest muligt, at personer med tilknytning til sådanne grupper og netværk søges fængslet i videst muligt omfang, og at konkrete afgørelser søges fuldbyrdet hurtigt muligt. Dette gælder særligt i sager vedrørende ulovlig besiddelse eller anvendelse af skydevåben.

Der bør ligeledes etableres et tæt og løbende samarbejde mellem politiet og kriminalforsorgen med henblik på at sikre den fornødne hurtighed og konsekvens i straffuldbyrdelsen.

4. Gennemførelse og anvendelse af ressourcer

Den politimæssige operative indsats mod de kriminelle grupper og netværk er forankret i politikredsene.

De politikredse, hvor kriminelle grupper og netværk opererer, bør i denne forbindelse udarbejde nærmere operationsplaner, herunder med henblik på at sikre, at der i fornødent omfang iværksættes proaktive efterforskninger, og at alle oplysninger, der kan være af betydning for den politimæssige indsats, registreres. Tilsvarende bør der i de enkelte politikredse udpeges kontaktpersoner, der kan medvirke til koordinationen af den politimæssige indsats.

Det påhviler politikredsene, regionspolitikredsene samt Rigspolitiet at afsætte de fornødne ressourcer til indsatsen⁵.

5. Koordination og opfølgning

Regionspolitikredsene og Rigspolitiet koordinerer indsatsen i fornødent omfang på operativt niveau.

Styregruppen vedrørende efterforskningsstøttecentre samt grænseoverskridende, organiseret kriminalitet forestår den overordnede politimæssige koordinationsindsats. Situationen følges således løbende af styregruppen. I den forbindelse drøftes nødvendige justeringer af indsatsen.

⁵ Politiets Resultat Evaluerings System (PRES) vil med virkning fra 2005 omfatte en evaluering af indsatsen mod organiseret kriminalitet. PRES-målingerne vil således fremtidigt kunne bidrage til at dokumentere den forstærkede indsats i relation til de kriminelle grupper og netværk, som er ved at overtage en del af rockernes traditionelle profitområder i relation til alvorlig kriminalitet.

14. juni 2005 POLITIAFDELINGEN

Polititorvet 14
1780 København VTelefon: 3314 8888
Telefax: 3343 0006E-mail: rpcha@politi.dk
Web: www.politi.dk

REDEGØRELSE

for foranstaltninger af navnlig forebyggende og kriminalpræventiv karakter, som kan iværksættes over for grupper af yngre personer, der giver anledning til uro og utryghed i lokalområder

I. Grupperelateret kriminalitet

I 2001 iværksatte Rigspolitiet et udviklingsprojekt, som havde til formål dels at belyse omfanget og karakteren af grupperelateret kriminalitet, dels at formidle erfaringer med og metoder til forebyggelse og bekæmpelse af denne form for kriminalitet.

Projektet blev gennemført af PLS RAMBØLL Management og Socialforskningsinstituttet i fællesskab.

En rapport fra projektet blev præsenteret på en konference afholdt af Rigspolitiet den 12. marts 2003. Rapporten er offentlig tilgængelig via www.politi.dk og indeholder bl.a. en analyse af forskellige gruppers karakteristika.

Grupper med kriminel adfærd angives i rapporten først og fremmest at være karakteriseret ved deres dynamik og foranderlighed. Grupperelateret kriminalitet er i øvrigt typisk et mandsdomineret fænomen. Personer med anden etnisk herkomst dominerer antalsmæssigt grupperne.

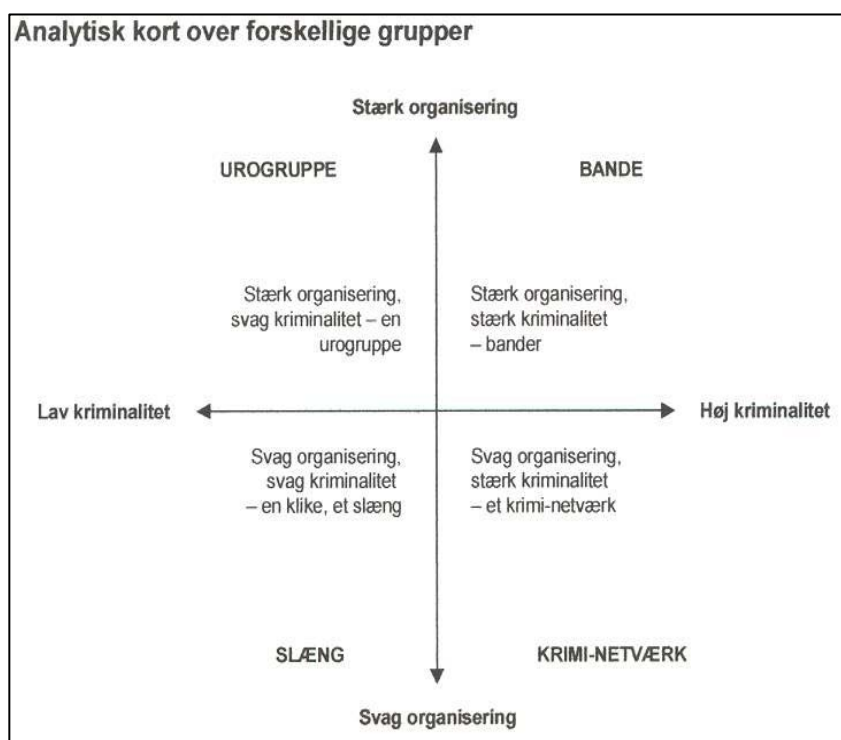
For så vidt angår betegnelsen af de forskellige former for grupper er det i rapporten anført, at begrebet *bande* alene bør anvendes i relation til grupper, der er forholdsvis veletablerede i deres struktur, organiseret i deres kriminelle adfærd, har en selvopfattelse som bande og gør brug af symboler for at udtrykke deres tilhørsforhold til banden. Rockergrupper og enkelte andre grupper kan ifølge rapporten karakteriseres som bander, men i øvrigt bør der udvises varsomhed med anvendelsen af dette begreb. Begrebet *gadebande* findes generelt at være en misvisende betegnelse.

Rapporten peger i øvrigt på, at det til en vis grad er muligt at sondre mellem tre forskellige typer af grupper med kriminel adfærd:

- *Slæng*, der generelt består af teenagere og enkelte i begyndelsen af tyverne, der ikke er specielt organiserede eller har identitet som en bande. Disse personer udøver typisk kriminalitet uden den store planlægning.
- *Urogrupper*, der generelt består af unge mellem 15 og 22 år gamle, der har en mellemgrad af organisering og en mellemgrad af identitet som bande. Deres kriminalitet er i overvejende grad spontan og uplanlagt, men der kan være udsving.
- *Krimi-netværk*, der generelt består af unge mellem 15 og 22 år, men også flere, som er ældre. Disse grupper er kendetegnet ved, at de består af flere personer, som har holdt sammen i en årrække uden den store udskiftning i personkredsen. Krimi-netværk udøver flere former for grov kriminalitet, herunder på tværs af politikredsgrænser.

Forskellige typer af grupper beskrives i rapporten grafisk på følgende måde:

Rapporten anfører endvidere, at det er vigtigt at differentiere strategien i forhold til typer af grupper - og dermed typer af problemer.

II. Strategi

I september 2000 udsendte Rigspolitiet - efter drøftelse i Styregruppen vedrørende efterforskningsstøttecentre samt grænseoverskridende, organiseret kriminalitet - en rundskrivelse til politikredsene vedrørende intensivt tilsyn med utilpassede unge, der giver anledning til uro og utryghed i lokalområder.

Rundskrivelsen indeholder bl.a. en strategi for intensivt politimæssigt tilsyn med utilpassede unge, der tager sigte på at sikre, at indsatsen foregår efter samme

overordnede principper i hele landet, idet der ved udmøntningen vil kunne tages hensyn til lokale forhold.

Side 4

Rundskrivelsen opfordrer politikredsene til at træffe de nødvendige foranstaltninger med henblik på:

1. Identificering af de utilpassede unge
2. Hurtig iværksættelse af SSP-indsats (samarbejde mellem skole, socialforvaltning og politi) m.v., hvorunder der eventuelt kan medvirke politifolk som støttepersoner
3. Gennemførelse af en fleksibel strategi, der tager sigte på konsekvent retshåndhævelse over for de mest belastede, således at der
 - a) dels iværksættes en intensiv ordenspolitimæssig indsats, hvor politiet er synligt for de utilpassede unge, og hvor politiet konsekvent udnytter retshåndhævende instrumenter, således at de utilpassede unge hindres mest muligt i deres uhensigtsmæssige adfærd,
 - b) dels iværksættes en målrettet efterforskningsmæssig indsats for at afdække den grovere kriminalitet.

Formålet med disse foranstaltninger skal være at lede de utilpassede unge ind på en mere regelret livsbane og isolere den hårde kerne af meget belastede personer, som er uimodtagelige for og virker hindrende for den øvrige indsats.

Den overordnede strategi vil fortsat danne grundlag for den politimæssige indsats overfor grupper af yngre personer, der giver anledning til uro og utryghed i lokalområder. Den grovere kriminalitet, der begås af sådanne grupper, vil dog fremover være omfattet af strategien for en forstærket indsats mod de kriminelle netværk og grupperinger, der begår alvorligere kriminalitet.

Det bemærkes, at der ved indsatsen overfor grupper af yngre personer, der giver anledning til uro og utryghed i lokalområder, bør fokuseres på såvel kernemedlemmer af disse grupper som medløbere og randgrupper, idet indsatsen i sagens natur differentieres og i videst muligt omfang gøres individorienteret.

III. Gennemførelse

Politikredsene er ansvarlige for planlægningen og gennemførelsen af den politimæssige indsats mod grupper af yngre personer, der giver anledning til uro og utryghed i lokalområder.

Den politimæssige indsats bør planlægges og gennemføres på grundlag af den overordnede strategi, idet den konkrete indsats tilpasses problemernes omfang og karakter samt de lokale forhold.

IV. Anbefalinger

På baggrund af projekt-rapporten vedrørende grupperelateret kriminalitet samt de hidtidige erfaringer på området kan der opstilles følgende anbefalinger med henblik på indsatsen i de enkelte politikredse:

1) Fælles strategi

Det er vigtigt, at indsatsen er koordineret mellem kommune og politi. Ledelsen i politikredsen og i kommunen bør i fællesskab udvikle en strategi, der forholder sig til, hvordan problemerne bedst muligt forebygges og bekæmpes.

2) Synlighed

Politikredsens strategi og handlingsplan bør offentliggøres og formidles bredt ud i lokalsamfundet. Derved bliver det klart for alle aktører, hvilke principper indsatsen hviler på, hvilke tiltag der iværksættes, og hvem der er

aktører i indsatsen. Det vil - afhængig af lokalsamfundets befolkningssammensætning - kunne overvejes at oversætte strategien til flere sprog.

Side 6

3) Klare mål og succeskriterier

Det er væsentligt, at der udvikles klare mål og succeskriterier for indsatsen. Er målet eksempelvis at få skabt ro i et boligområde, eller er det at splitte en uroskabende gruppering ad, og hvilke succeskriterier kendetegner en sådan indsats?

4) Klarhed om opgave- og ansvarsfordeling

Fundamentet for en vellykket indsats er, at opgaverne er klart fordelt, og det er tydeligt, hvem der har ansvar for de enkelte dele af indsatsen. Dette gælder både internt i organisationen og eksternt i forhold til samarbejdspartnere.

5) Brug de unges eget netværk som en ressource

De unges netværk bør mobiliseres med henblik på at få de unge ud af en kriminel løbebane. Etablering af faste mødesteder for politi og de unge ville kunne danne grundlag for denne mobilisering.

6) Brug familierne i indsatsen

Det kan være en god idé at inddrage familierne i indsatsen. Det kan være i form af fædre- eller mødregrupper, der arbejder aktivt for at holde de unge ude af kriminalitet og konfrontationer med politiet.

7) Inddragelse af lokalsamfundet i indsatsen

Flere politikredse har haft succes med at inddrage lokalsamfundet. Det kan være i form af samarbejde med indvandrerforeninger, boligforeninger, sportsforeninger eller borgerforeninger samt ved afholdelse af tema-møder og gennemførelse af kampagner. Det er imidlertid vigtigt i dette samarbejde

at have tålmodighed og finde de rette personer og foreninger at samarbejde med.

Side 7

8) Respekt

Det er vigtigt, at politiet forsøger at forstå de unge og deres baggrund, herunder kende deres navne, vide hvad de laver, kende familien (måske have været på besøg) og kende deres venner. Grundlæggende handler det om at respektere de unge som mennesker, hvilket ikke er det samme som at respektere deres adfærd.

9) Brug indsamlet viden systematisk

Den generelle viden om et lokalsamfunds demografiske og sociale sammensætning er vigtige indikatorer for, hvordan de kriminalpræventive ressourcer skal anvendes. Der er en tæt sammenhæng mellem socioøkonomiske levevilkår og kriminalitet.

10) Brug nærpolitiet og SSP-samarbejdet

Nærpolitiet og SSP-samarbejdet bør anvendes målrettet som led i indsatsen. Det kan i den forbindelse overvejes at udbygge SSP-samarbejdet yderligere, således at anbringelsesinstitutioner m.v. for unge inddrages. Endvidere bør nærpolitiet integreres ved løsningen af alle former for politiopgaver i de relevante nærområder, således at nærpolitiet ikke fremstår som isolerede politienheder.

Politikredsene bør i øvrigt være opmærksomme på politilovens bestemmelser om orden og sikkerhed, der bl.a. giver mulighed for at udstede påbud med henblik på at afværge fare for forstyrrelse af den offentlige orden.

Endvidere bør politikredsene løbende overveje mulighederne for anvendelse af videoovervågning som led i den tryghedsskabende indsats.

V. Kriminalpræventive foranstaltninger

Side 8

Det Kriminalpræventive Råd kan efter omstændighederne yde bistand til politikredsene i forbindelse med indsatsen overfor grupper af yngre personer, der giver anledning til uro og utryghed i lokalområder.

Generelt har Det Kriminalpræventive Råd peget på vigtigheden af,

- at det lokalpolitiske niveau er direkte involveret og deltager i den kriminalpræventive indsats,
- at der er opbygget et beredskab til at tage sig af de politimæssige problemer, som vil opstå uanset den kriminalpræventive indsats, og
- at der er opbygget en tradition i lokalområdet for netværksbaseret samarbejde.

For så vidt angår indsatsen overfor grupper af yngre personer, der giver anledning til uro og utryghed i lokalområder, har Det Kriminalpræventive Råd i øvrigt peget på vigtigheden af,

- at der arbejdes på *gadeplan*, idet mange af de unge ikke er en del af det etablerede system
- at der arbejdes *målorienteret*, f.eks. med henblik på, at de unge kommer i uddannelse eller arbejde,
- at indsatsen er *helhedsorienteret, koordineret og inddrager alle relevante myndigheder*,
- at *forældre* delagtiggøres og ansvarliggøres,
- at der arbejdes med *hele den relevante gruppe*,
- at det pædagogiske arbejde er præget af *konsekvens og faste rammer*,

- at der etableres *dialog* med de unge om løsningen af de kriminalitetsproblemer, som de selv er en del af, og
- at *tosprogede medarbejdere og medarbejdere med særligt kulturkendskab* inddrages i nødvendigt omfang.

Side 9

Endvidere har Det Kriminalpræventive Råd fremhævet følgende kriminalpræventive indsatsmuligheder overfor yngre personer, der giver anledning til uro og utryghed i lokalområder:

1) Konfrontation og konsekvens

Målgruppen for denne indsats er unge, der typisk falder uden for det etablerede institutions-, forenings- og arbejdsliv, og som er i konflikt med beboerne i området, hvilket giver anledning til uro og utryghed. De unges opfattelse af, hvad der er acceptabelt, adskiller sig fra de øvrige beboeres. Dette handler foruden kriminalitet om holdning til f.eks. støj, normer for hilsen, ulempe og chikane ved tilråb, knallertkørsel på stier og fortove, hærværk på fælles lokaler og faciliteter. Ved en konfronterende indsats af f.eks. nærpolti, SSP-konsulent eller den opsøgende medarbejder stoppes de unge. Der sættes grænser og siges fra på det omgivende samfunds vegne. Samfundets fælles normer bliver formildet på en måde, så de unge lærer at respektere, hvad der er alment accepteret og almindelig medmenneskelig omgangsform. Størst effekt opnås, når de forskellige aktører (f.eks. nærpolitiet, SSP-konsulenter, administratorer og beboervalgte i boligsektoren) samarbejder om en fælles holdning ("nultolerance"). Indsatsen baserer sig både på et konfronterende og et opdragende element. Sidstnævnte kan handle om information om regler, som forældrene ikke kender til, samt om opfordring til at etablere eller fastholde job- eller uddannelseskontakt. Mulighederne for at opnå succes er i høj grad afhængig af de personlige relationer og den tillid, der er mellem myndigheder, erhvervslivet, uddannelsesstederne og de unge.

2) Opsøgende indsats

En opsøgende ansigt-til-ansigt relation, der skaber dialog mellem børn og unge og det etablerede system, har vist sig effektiv, herunder særligt med henblik på at anvise alternative veje til en ellers potentiel destruktiv adfærd. Målgruppen er socialt isolerede børn og unge – det vil sige børn og unge, der en stor del af tiden er overladt til sig selv, og som mangler voksenkontakt. Mange kommer fra familier med begrænsede ressourcer eller har indvandrerbaggrund.

Den opsøgende medarbejder kan være mægler i konflikter mellem unge og øvrige beboere eller andre unge samt være bindeled til klubber, skole, idrætsforeninger mv. Det er afgørende, at der er dialog og tillid.

3) Forøget psykisk ejerskab til bebyggelse eller lokalområde

Boligområdernes eller lokalområdernes fysiske form og udseende har en betydning for omfanget af kriminalitet og beboernes oplevelse af tryghed. Endvidere kan beboerinddragelse ved fysiske forbedringer være med til at styrke beboernes ejerskabsfølelse og samtidig øge den sociale kontrol samt opmærksomheden i forhold til andre. Et stærkere tilhørsforhold til boligområdet vil desuden ofte medføre større interesse i at deltage aktivt i områdets udvikling. Også udsatte unge kan med fordel inddrages i projekter eller delprojekter i forhold til bestemte fysiske faciliteter, som de særligt har interesse i. Det vil ofte bidrage til ansvarligheden overfor hele området og til kontakten med andre beboere.

4) Udvikling af børn og unges adfærd i tilfælde af konflikter

Arbejdet med konfliktløsning og udvikling af sociale kompetencer bør i relevant omfang indgå i de enkelte skolers strategi og udvikling.

De hidtidige erfaringer har vist,

- at undervisning i konflikthåndtering påvirker elevernes adfærd i en positiv og konstruktiv retning i forhold til konfliktløsning, og
- at et målrettet arbejde med konfliktløsning, mægling og udvikling af sociale kompetencer efterlader sig tydelige spor i skolernes sociale liv og kultur samt styrker handlekompetencen i forhold til konfliktløsning hos såvel lærere, pædagoger og elever.

Af mulige nye kriminalpræventive initiativer har Det Kriminalpræventive Råd peget på følgende, hvor der efter omstændighederne vil kunne iværksættes forsøgsordninger:

5) Forstærket indsats for at inddrage forældre med anden etnisk baggrund i de frivillige forebyggende indsatser

En styrkelse af tilstedeværelsen af troværdige voksne med større indsigt i og relation til de unges kultur og normer vil kunne bidrage konstruktivt til at nedbringe uroen i det offentlige byrum og til at styrke mulighederne for tidlig intervention.

Indsatsen bør primært rettes mod forældre i større byområder, hvor det indtil videre ikke er lykkedes i særlig grad at sikre en voksenrepræsentation i de frivillige forebyggende indsatser.

6) Mentorordninger

Erfaringer peger i retning af, at en mentorordning under de rigtige betingelser kan bidrage positivt til at hjælpe en kriminel ung videre.

Mentoren har til opgave at hjælpe den unge ud af kriminalitet og anden uhensigtsmæssig adfærd. Mentoren skal som sådan primært fungere som rollemodel og inspirator for den unge med henblik på at motivere den unge til et karriereskift.

7) Gademægling

Side 12

Erfaringer fra Norge har vist, at et målrettet arbejde med gademægling vil kunne stimulere unge til at finde brugbare alternativer til vold.

Indsatsen består af tre faser. I første fase arbejdes der med at øge kompetencen indenfor konflikthåndtering (uddannelse af mæglere). I den næste fase fokuseres der på udvikling af netværk, og i tredje fase koncentrerer indsatsen om at tilrettelægge mægling mellem især grupper af marginaliserede unge og eksempelvis boligforeninger, virksomheder (detailhandlere, indkøbscentre m.v.) og privatpersoner, som oplever konflikter med de unge.

Gademægling vil med fordel kunne forankres i SSP-samarbejdet, således at rekruttering af mæglere sker fra den kreds af ressourcepersoner, som allerede har andel i de forebyggende indsatser. *Center for Konfliktløsning* i København arbejder i øvrigt med kursus-virksomhed indenfor netop ”mægling og konflikthåndtering”.

